

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора наук з державного управління, професора кафедри публічного управління та адміністрування Університету Григорія Сковороди в Переяславі Орлової Наталії Сергіївни на дисертацію

Базько Олександри Андріївни на тему: «ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПРОЄКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОБ'ЄДНАНОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ», поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування»

Актуальність теми дослідження

Війна в Україні стала одним із найсерйозніших викликів для об'єднаних територіальних громад, змінивши пріоритети їхньої діяльності, спричинивши значні втрати в інфраструктурі, економіці та соціальній сфері. Тому формування ефективних механізмів забезпечення проєктної діяльності стає критично важливим не тільки для сталого розвитку громад, а й для швидкого відновлення після руйнувань. Війна суттєво вплинула на потреби, ресурси та можливості ОТГ, що робить тему дослідження надзвичайно актуальною в сучасних реаліях. Багато громад зазнали значних пошкоджень через бойові дії, що поставило перед ними завдання швидкої та ефективної відбудови критичної інфраструктури. Проєктна діяльність у таких громадах потребує чітко налагоджених механізмів, які забезпечать оперативність реалізації проєктів, контроль за витратами і досягнення результатів. Без дієвого механізму управління проєктами може бути ускладнено відновлення громади та повернення до нормального життя. Окрім цього, через військові дії багато ОТГ змушені були змінити свої стратегічні плани розвитку та переорієнтувати проєктну діяльність на вирішення гострих проблем, таких як переселення внутрішньо переміщених осіб, забезпечення базових соціальних послуг, відновлення водо- та енергопостачання. Саме тому формування механізму забезпечення ефективності проєктної діяльності є актуальним питанням, вимагає розробки науково-теоретичного обґрунтування та практичних рекомендацій.

Оскільки зазначене питання з огляду на необхідність адаптувати процеси управління до нових реалій, дозволивши оперативно реагувати на виклики війни, відкрите для досліджень, це в певній мірі підтверджує актуальність теми дисертаційної роботи. Актуальність обраної здобувачем проблематики зумовлена і тим, що дисертаційні робота Базько О. А. розкриває не лише теоретичні аспекти

формування механізму забезпечення ефективності проєктної діяльності об'єднаних територіальних громад, але й підтверджує практичну значущість розроблених методичних підходів і практичних рекомендацій, що дозволить громадам не лише ефективно використовувати наявні ресурси для відновлення, але й забезпечити стійкий розвиток у майбутньому, підвищуючи їхню спроможність адаптуватися до нових викликів та підтримувати економічну і соціальну стабільність.

З огляду на вищезазначене, можна стверджувати, що дисертаційне дослідження Базько О. А. розкриває актуальну тему, що стосується забезпечення ефективності проєктної діяльності об'єднаних територіальних громад.

Зв'язок дисертаційної роботи з науковими програмами, планами, темами

Дисертаційна робота виконана у відповідності до науково-дослідної тематики Науково-дослідного центру індустріальних проблем розвитку НАН України: «Удосконалення механізмів державного антикризового управління в умовах системних реформ в Україні» (номер державної реєстрації 0118U10022); «Моделювання просторового розвитку об'єднаних територіальних громад в Україні (номер державної реєстрації 0120U101128); «Формування механізму вирішення проблемних ситуацій у соціально-економічному розвитку регіону (на прикладі Харківської області) (номер державної реєстрації 0121U113503); «Формування системи управління регіональними ринками теплової енергії» (номер державної реєстрації 0121U113542).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій дисертаційної роботи, їх достовірність

Ознайомлення із дисертаційною роботою дозволяє зробити висновок про логічну послідовність, підпорядкованість меті і завданням дослідження, відповідність об'єкту і предмету застосованій сукупності методів і прийомів наукового пізнання. Поставлені завдання, які автор вирішує у процесі проведення дослідження, за змістом, глибиною висвітлення та переконливістю аргументів, свідчать про ґрунтовний аналіз проблематики кадрового забезпечення ефективного функціонування органів місцевого самоврядування.

Значна частина таблиць та рисунків, наведених в дисертації, є авторської розробкою, що підвищує загальну цінність дослідження та свідчить про високий рівень самостійної роботи здобувача у процесі виконання дослідження. Обґрунтованість та аргументованість основних наукових положень, а також

висновків та рекомендацій, підтверджуються системним підходом здобувача у процесі використання теоретико-методичного інструментарію та логікою побудови теоретичного матеріалу.

Достовірність основних положень дисертації визначається належним рівнем бібліографічного аналізу, достатньої інформаційною базою, що авторка використала у процесі дослідження, та отриманими результатами чисельних розрахунків.

Достовірність наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих та наведених в дисертації, підтверджена відповідною апробацією на міжнародних та всеукраїнській науково-практичних конференціях, а також довідками про впровадження. Методичні рекомендації щодо забезпечення ефективності проєктної діяльності об'єднаних територіальних громад впроваджено у роботу Мерефянської міської ради (довідка про впровадження № 3727 від 21.08.2023) та Інформаційного центру Асоціації європейських прикордонних регіонів у ХНЕУ імені Семена Кузнеця.

Дисертаційна робота складається із трьох розділів, що логічно між собою пов'язані та розкривають теоретичні і практичні аспекти обраної проблематики, а також новизну пропонованих наукових положень щодо кадрового забезпечення ефективного функціонування органів місцевого самоврядування.

У розділі 1 «Теоретичні положення забезпечення ефективності проєктної діяльності об'єднаної територіальної громади» – проаналізовано поняття «механізм», «забезпечення ефективності проєктної діяльності» та «об'єднана територіальна громада» з використанням морфологічної декомпозиції. З метою дослідження теоретичного базису у роботі проведено аналіз особливостей реалізації проєктного підходу в діяльності об'єднаних територіальних громад. Проведене аналітичне дослідження особливостей проєктного управління в сучасних умовах дозволило розробити концептуальну модель підвищення ефективності проєктної діяльності на місцевому рівні. Унікальність запропонованої моделі полягає у використанні можливостей групової проєктної діяльності для розвитку комунікативних компетенцій у територіальних громадах, сприяння професійному зростанню їхнього керівництва та забезпечення ефективності публічного управління.

У розділі 2 «Методичне забезпечення оцінювання ефективності проєктної діяльності об'єднаних територіальних громад» – запропоновано методичне забезпечення визначення готовності об'єднаних територіальних громад до проєктної діяльності, особливістю якого є використання апарату нечітких множин, що дозволяє не тільки підвищити обґрунтованість стратегічних рішень

щодо проєктного управління, але й виявити зони зменшення опору громади до розвитку проєктної діяльності. Розроблено методичний підхід до оцінювання рівня ефективності проєктної діяльності об'єднаної територіальної громади, який ґрунтується на використанні запропонованої концептуальної моделі підвищення ефективності проєктної діяльності на місцевому рівні.

У розділі 3 «Організаційно-методичні аспекти формування механізму забезпечення ефективності проєктної діяльності об'єднаної територіальної громади» – запропоновано структуру процесу формування механізму, який спрямований на забезпечення ефективності проєктної діяльності ОТГ; обґрунтовано науково-методичний підхід до розвитку співробітництва громад в рамках підвищення ефективності їх проєктної діяльності; розроблено науково-практичний підхід до підвищення результативності управління проєктною командою територіальної громади, який передбачає використання програмного забезпечення та відповідних інструментів для забезпечення спільної роботи команди та досягнення поставлених цілей, а також відстеження прогресу проєкту.

На думку опонента, проведене дослідження цілком відповідає поставленій меті, що визначається темою дослідження, та визначеним в зв'язку з цим дослідницьким завданням. Зазначена теза знаходить своє підтвердження у змісті дослідження, що визначає логіку та послідовність викладу матеріалу. В зв'язку з цим, можна стверджувати, що дисертаційне дослідження Базько О. А. характеризується як самостійна, авторська робота, що однак не порушує норми законодавства про захист авторського права.

Повнота висвітлення результатів в опублікованих працях

Основні положення дисертації опубліковано автором самостійно та у співавторстві в 8 наукових працях, з них: 1 – у зарубіжному виданні; 6 – з них опубліковані у наукових фахових виданнях України, що входять до міжнародних наукометричних баз даних, репозиторіїв та пошукових систем, 1 – в іншому виданні.

Участь у всеукраїнських та міжнародних науково-практичних конференціях підтверджують 4 тез доповідей. Аналіз наукових публікацій здобувача дає змогу стверджувати, що розкриті в них наукові положення мають практичну цінність і характеризуються високим рівнем самостійності роботи здобувача.

Наукова новизна одержаних результатів дисертаційного дослідження

Наукова новизна одержаних результатів полягає в удосконаленні теоретико-методичного базису забезпечення ефективності проєктної діяльності об'єднаних територіальних громад. На підставі проведеного аналізу дисертаційного дослідження можна стверджувати, що зміст дисертації детально в логічній послідовності розкриває мету і завдання проведеного дослідження, а отримані висновки та результати підтверджують їх виконання.

Логіка та повнота викладу матеріалу в дисертаційній роботі Базько О. А. свідчить про вміння здобувача системно, комплексно та лаконічно характеризувати соціально-економічні явища, а також досліджувати практичні аспекти з огляду на визначену предметну область. Основний науковий здобуток Базько О. А., з огляду на представлені в дисертації наукові положення, висновки та рекомендації, на думку опонента полягає в наступному:

запропоновано науково-методичне забезпечення підвищення ефективності проєктної діяльності на місцевому рівні завдяки розробленій концептуальній моделі, яка об'єднує особистісно-діяльнісний та компетентісний підходи та базується на ефективному використанні можливостей групової проєктної діяльності для розвитку комунікативних навичок членів громади, їхнього професійного зростання та підвищення ефективності публічного управління (стор. 61–74);

удосконалено процес формування механізму забезпечення ефективності проєктної діяльності об'єднаних територіальних громад, який, на відміну від існуючих, передбачає визначення передумов впровадження та оцінювання готовності громади до проєктної діяльності з урахуванням впливу чинників зовнішнього та внутрішнього середовища, що, в свою чергу, підвищити гнучкість і адаптивність, дозволяє враховувати зміни в потребах та умовах громади, та забезпечує більш адекватну оцінку наявного рівня ефективності проєктної діяльності ОТГ в розрізі складових, які характеризують рівень управління та результативність проєктів у громадах (с. 154–163);

розроблено методичний підхід до оцінювання рівня ефективності проєктної діяльності об'єднаної територіальної громади, який на відміну від існуючих, базується на використанні кваліметричної моделі, структурованої відповідно до запропонованої концептуальної моделі підвищення ефективності проєктної діяльності на місцевому рівні та передбачає виявлення, збір та аналіз даних за встановленими критеріями, завдяки чому забезпечується можливість оцінити повноту, результативність, якість і ефективність надання послуг в територіальних громадах, визначити слабкі місця та спрямувати сили на

підвищення ефективності та відповідальності об'єднаних територіальних громад для усіх громадян, з пріоритезацією напрямів покращення врядування та надання послуг (с. 121–143);

удосконалено методичне забезпечення визначення готовності ОТГ до проєктної діяльності, що відрізняється можливістю визначення їхньої готовності до впровадження проєктів та виявлення напрямків вдосконалення проєктного управління громади завдяки комплексному детальному аналізу фінансової спроможності, кадрового потенціалу, організаційної структури та технологічного забезпечення громади, застосуванню нечітких множин і методу нечіткого висновку, які дозволяють отримати об'єктивну оцінку та розробити конкретні рекомендації для впровадження проєктних змін (с. 96–120);

отримало подальший розвиток науково-методичний підхід до розвитку співробітництва громад в рамках підвищення ефективності їх проєктної діяльності, що, на відміну від існуючих, передбачає використання канонічного аналізу з метою визначення взаємозв'язку та впливу рівня готовності громад до проєктної діяльності на рівень її ефективності, і матричного позиціонування, що дозволить сформулювати адекватні рекомендації щодо розвитку співробітництва з метою оптимізації ресурсів та більш ефективного їх використання, та вирішення спільних проблем фінансового, екологічного, суспільного та інфраструктурного характеру (с. 174–186);

отримало подальший розвиток науково-практичний підхід до підвищення результативності управління проєктною командою територіальної громади, який передбачає використання програмного забезпечення та відповідних інструментів для забезпечення спільної роботи команди та досягнення поставлених цілей, а також відстеження прогресу проєкту, що сприятиме підвищенню ефективності проєктної діяльності громади (с. 163–173).

Академічна доброчесність

Аналіз дисертаційної роботи Базько Олександри Андріївни підтвердив відсутність будь-яких проявів академічного плагіату, фальсифікації або фабрикації. Дослідження не виявило жодних порушень академічної доброчесності, що підтверджено результатами перевірки за допомогою спеціальної програми Strikeplagiarism.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації
Відзначаючи загалом достатній рівень наукових здобутків дисертанта,

обґрунтованість отриманих результатів, варто зазначити на дискусійні положення та окремі зауваження:

1. Поділяючи логіку дисертанта щодо змістовного представлення концептуальної моделі підвищення ефективності проектної діяльності на місцевому рівні, що подана на рис. 1.9 (с.71), слід було б акцентувати увагу на універсальності складових, що могли б бути властивими для всіх організацій, а не лише для органів місцевого самоврядування.

2. У роботі зазначено, що у методичних розробках щодо визначення ступеня готовності територіальних громад до проектної діяльності було враховано оцінки компетентних експертів (с. 108-115). Дане твердження отримало б більшу обґрунтованість, якщо б компетентність експертів була підтверджена їх досвідом та посадами.

3. Не зважаючи на те, що роботу присвячено формуванню механізму забезпеченню ефективності проектної діяльності ОТГ, що потребує значних ресурсів, у ній не приділено достатньої уваги бюджетуванню відповідних витрат, що декілька знижує комплексність та системність викладення матеріалу та зроблених у дисертаційній роботі висновків.

4. Автором проведено ґрунтовну роботу в підрозділі 3.3 щодо визначення впливу готовності до проектної діяльності на рівень ефективності проектної діяльності (с. 174–181). Прикладний характер має застосування канонічного аналізу та відповідно визначення канонічних кореляцій між факторами менеджменту персоналу та зацікавленими особами. Проте, відсутні подальші рекомендації щодо врахування отриманих результатів задля підвищення ефективності проектної діяльності ОТГ, що тільки б підвищило практичну цінність проведеного дослідження.

5. У дисертаційній роботі мають місце окремі лінгвістичні неточності, але в цілому стиль викладення думок є логічним і зрозумілим.

Разом з цим, наведені дискусійні положення та зауваження не впливають на загальне позитивне сприйняття та високу оцінку дисертаційної роботи.

Загальний висновок

На підставі проведеного аналізу можна стверджувати, що дисертаційна робота Базько Олександри Андріївни на тему: «Формування механізму забезпечення ефективності проектної діяльності об'єднаної територіальної громади» є комплексним, самостійним, завершеним науковим дослідженням, що розкриває актуальні питання теорії та практики підвищення ефективності проектної діяльності об'єднаних територіальних громад в Україні. Дисертаційне

дослідження характеризується високим рівнем самостійної роботи, вираженою авторською позицією щодо формулювання висновків та рекомендацій та здатністю автора креативно мислити та інтерпретувати теоретичний та практичний матеріал.

Враховуючи все вище зазначене, зазначаю, що дисертація відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (постанова Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44) та наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації», а її автор, Базько Олександра Андріївна, заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії у галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Офіційний опонент:

доктор наук з державного управління, професор,
професор кафедри публічного управління та
адміністрування
Університет Григорія Сковороди
в Переяславі

ПІДПИС Наталія ОРЛОВА
Засвідчую:
Нач. ВК *О.В. Жук*